

XAVIER RUBERT DE VENTÓS

SI NO CORRO, CAIC

Empúries

narrativa

Xavier Rubert de Ventós

Si no corro, caic

Edició de Gemma Casamajó i Solé

Editorial Empúries

Barcelona

© 2017 Xavier Rubert de Ventós
Amb l'autorització de MB Agència Literària.

© de les il·lustracions: Gino Rubert

Primera edició: novembre del 2017

© d'aquesta edició: Grup Editorial 62, s.l.u.,
Editorial Empúries
Diagonal, 662-664, 08034 Barcelona
info@grup62.com
www.editorialemperies.cat

Fotocomposició: gama, sl
Impressió: Limpergraf
DIPÒSIT LEGAL: B. 23.651-2017
ISBN: 978-84-17016-24-1

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).
Tots els drets reservats.

Índex

<i>L'origen</i>	9
Primera persona del singular	11
Agradar als altres	21
Entre l'èxtasi i el ritual	29
La mort que dura	39
Contestar amb carícies	51
Filosofant, escrivint... I altres oficis	63
Les noies del poble del costat	71
Divines paraules	81
A classe	91
Trompetes i tambors	103
La meva edat romana	111
Busca-raons	117
Ni cap hora és isarda	125
Fer d'esma	133
Cos d'escata	139
Arreu del món	147
Ja soc a casa	161
Obeir els arbres	167

Primera persona del singular

Parlar tan personalment que no em calgui dir *jo*, i amb tanta distància que aquest *jo* no sàpiga de qui parla.

Soc l'estratigrafia més o menys organitzada de les coses que m'han anat passant. (20/02/2014)

De la moto estant, l'aire és prim i no fa fred; els brots dels plàtans tot just onegen, com els turistes, que sembla que es lleven, nous, de l'hivern. El sol de les deu encara és oblic i, per tant, més radiant. Sento que músculs i ossos ja no creuen en la fredor: la noten fora però ja no la duen dins.

Si no corro, caic. I aquest *córrer* acaricia en la mateixa mesura que cansa, i requereix una tensió mental, fins i tot muscular, que amb els anys es va fent difícil de mantenir. Com em costarà d'aclimatar-me a formes d'activitat més adultes i apaivagades!

Potser sí que estic en el moment de màxima capacitat intel·lectual. Però no puc deixar d'entendre-la com un equilibri fugaç i precari entre la decrepitud del cervell, la formació de l'experiència i l'apaivagament de les passions. Aviat, la decadència serà massa potent perquè la compensi una experiència robusta i rígida, poc plàstica i manejable, amb neurones escasses per emprendre aquella tasca i amb unes passions que hauran perdut tant la força de distracció com la de motivació. Aleshores em quedarà un dispositiu de respostes-reflexos davant qualsevol mena d'estímul que se'm presenti. Com ara mateix, que començo a repetir allò de bo que vaig sentir als trenta anys en escriure *Moral y nueva cultura*. (21/12/1979)

En diferents moments però el mateix dia, el Fran i la Xita m'han dit que se'm veu «una mica més lleig quan estic estirat» (em deu caure una mica la cara i no porto posades les ulleres que em tapen les arrugues). (1/5/2001)

Hi ha gent que necessita els diners —sempre més i més. Jo, en canvi, necessitaria només no necessitar-los. Però això, naturalment, és molt més car.

Aprendre que es pot trobar un sentit a la vida sense trobar el sentit de la vida.

Soc nacionalista i estic al partit socialista. Soc filòsof i estic a l'Escola d'Arquitectura. M'interessa Iberoamèrica i soc al Parlament europeu. Tot això té de bo que no et conformes amb els propis interessos, ni tens al·lèrgia als teus tics. Té de dolent, en canvi, la falta de complicitats i un permanent *interruptus*. (19/05/1997)

Em cansa la resposta que em provoquen els altres. Sé prou bé quin sentiment em generen una vegada i una altra els afers quotidians. Conec prou bé quina resposta m'arrenca la pregunta sobre els fills, o la imatge que em suggereix, un cop i un altre, les balconades d'aquell edifici noucentista de la cantonada.

Per això fujo a la recerca d'algun reflex de la meva ànima que em dugui a respostes o sentiments que jo mateix ignoro, de vetes inexplorades de la meva sensibilitat —ja una mica exhaurida. En escapar-me, no busco tant colonitzar el món, com acabar de colonit-

zar-me a mi mateix, de descobrir-me sons o vibracions que encara no em conec o, si més no, que són capaces d'endegar una nova simfonia.

Jo sempre he estat allò que al col·legi en deien «ser un nena».

Qui ha dit a Plató que només hi ha una caverna on es projecten les ombres de la realitat? Hi ha més caver-nes i més ombres, sí. I el que jo intento és precisa-ment això: veure-hi des d'una altra caverna, des d'un altre registre sentimental; amb nous sistemes de pre-ferències i desitjos; des d'un altre teclat on hi ha d'ha-ver més matisos dels que veig, més individus i més déus en els quals crec.

No soc producte del que em passa. Soc un precipitat aleatori format per la família, els estudis, la feina, tres accidents de moto o quatre viatges; soc just un símptoma de tot plegat.

«Ser famós» és avui la versió efímera del prestigi, el *fast-food* de l'estatus.

Només sento que comprenc alguna cosa quan, per casualitat, l'arribo a sorprendre, a veure-la abans no s'adoni que jo soc allí.

Si estic bé, soc superior a les meves forces; si malament, no estic a la meva alçada. (Gairebé mai no arribo a un instant de sintonia analgèsica, d'equilibri clàssic i feliç.) (5/10/2002)

Els dos fills petits s'han quedat cadascun amb un tros de mi: el gran ha absorbit tot el sentit comú i el petit, tota la intel·ligència específica.

Un dels jos veritables en què em reconec, i alhora em sorprèn, només treu el cap de tant en tant, quan ell vol.

He anat perdent consciència que la meva conducta era pecaminosa en la mesura en què l'he anat sentint simplement com a patètica. Aleshores, la commiseració i la pietat prenen el lloc de la vella culpa.

Això que se'n diu l'*art contemporani* ni m'agrada, ni em desagrada, ni acaba d'interessar-me; simplement m'avorreix. I això no em passa ni amb l'art xinès del segle XII, ni amb el del XVII, per no parlar dels grecs ni dels flamencs. (3/5/2001)

En lloc d'afrontar els conflictes més o menys latents, tendixo a deixar-los podrir amb la secreta esperança que es dissolguin tots sols. Però això té el seu preu: m'he trobat que, a força d'abandonar-los tot esperant que escampin la boira, m'he anat arraconant fins a posicions que acaben per fer-me vergonya a mi mateix.

Aspiració heroica: no fer-se un model d'ànima, sinó fer del propi esperit un model.

És quan descobreixo una pista que m'acusen de despistat.

Cada cop m'afecta més allò bo. Ni el que és nou, ni el que és vell. Ni allò amb pàtina, o allò que promet; ni el que és simptomàtic, ni interessant. M'afecta tot

just allò bo-bo-bo. —«Whatever it means», que diria Moore.

El meu gust no és sempre el meu talent; ni el meu desig, la meva competència; ni el meu saber, la meva experiència. I amb Valéry, «je confesse que j'ai fait une idole de mon esprit, mais je n'en ai pas trouvé d'autre».

Sento una íntima vocació per l'ordre i la norma, i alhora tinc la imperiosa voluntat d'expressar allò que no abasta ni la norma, ni la gramàtica, tot allò que, com deia Artaud, passa «més avall d'on arriba la llengua». No és pas que somii en una síntesi dels dos tarannàs en què un compensi els excessos de l'altre. Al contrari, sé prou bé que en els dos casos només són certes les exageracions. No es tracta, doncs, d'equilibrar-los, sinó de mantenir tots dos excessos alhora: ser clàssic, sense oblidar que hi ha una realitat que comença just allà on el nostre seny i la nostra mesura fan figa; i ser romàntic, tot mirant de mantenir el pudor i el capteniment dels clàssics. Amb tot, hi ha res més romàntic que insinuar una emoció tot emprant un llenguatge preciós que sembla limitar-la?

Jo tinc un amic ben igual que aquell de Kafka, disposat sempre a discutir de manera interminable i apassionada qüestions admeses per tothom.

A la llibertat amb què penso li falta, però, la gravetat del que crec i la lleugeresa del que simplement em passa.

Quan no tinc força per reflexionar, em deixo anar sense embuts amb les ocurrències. Tenen, si més no, un avantatge: no són producte meu sinó pensaments que m'han escollit a mi com a dipòsit. (20/11/2005)

Amb Rousseau, amb Valéry, sento aquest gust de pertànyer a una espècie particular, de tenir una complicitat secreta en el fons de les meves angúnies: de no estar sol ni allí on tan sol em sento. Mestres com ells em són tan cars, tan íntims i tan poc simpàtics com jo mateix.

A vegades les evidències s'imposen a les més arrelades conviccions. Una és: soc masoquista.

Tenim un erròmetre al cervell, s'ha descobert ara. Un punt que fa també de *relais*, de distribuïdor de la càrrega elèctrica perquè vagi cap a *memòria*, cap a *problema* o cap a *Pare Nostre*. També n'hi ha un altre, encara no descobert, que distribueix encara més: si aquesta *memòria* o aquest *problema*... va en majúscules o minúscules. El meu erròmetre, naturalment, és aquest darrer.

Ja m'he arribat a dir a mi mateix tot el que em creia que sabia —quina mandra tornar-hi ara! (24/1/2003)

Stop. Mai no fer cas a la resposta de la qual no s'ha fet abans la pregunta, ni ha nascut d'un desconcert.

Durant molt temps m'he permès seguir sense ordre ni prudència el fil espars dels meus pensaments i desitjos, fins que deixaven de divertir-me i començaven a esfilagarsar-me.

Som tan baixos que, quan tenim mala consciència, ens sentim bons pel sol fet de tenir-la.

Per a Kant, el tabac suposava «un impuls repetit amb freqüència que permet concentrar l'atenció sobre un estat del pensament que d'altra manera esdevindria avorrit per la seva mateixa uniformitat i monotonia (...). Aquesta mena d'entreteniment de l'home amb si mateix ocupa el lloc d'una companya, ja que omple el temps no amb diàleg sinó amb sensacions contínuament renovades; amb excitacions ràpides i passatgeres, però sempre renovades».

Ai-ai-ai, si Kant i Pla s'haguessin conegut!

El meu fill és l'única consciència on jo habito, la que coneix els meus neguits, endevina i reverbera els meus desitjos; la que replica i compadeix les meves angúnies. Existeixo en el seu mirall i he d'intentar de no abusar-ne, ni d'emmirallar-m'hi massa.

Davant meu, les profecies.

Rere meu, les malifetes.

M'encanta i em tranquil·litza quan em surt un aforisme prou bo per no semblar meu ni de lluny.